

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRT LETA
2 K.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 8 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROCBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Goriški deželni volilni red.

Novi volilni red za goriški deželni zbor, kateri je bil sprejet v X. seji dež. zbora goriškega, dne 14. marca 1907 z laškimi in slovensko-klerikalnimi glasovi, je sedaj potrjen od cesarja.

Da se spozna, kako krivičen je ta volilni red za goriške Slovence, navajamo iz njega sledeče paragrafe:

§ 4. V pokneženi grofovini Goriško-Gradiščanski obstoji deželni zbor iz tridesetero členov, to je: a) iz knezonadškofa goriškega; nadalje b) iz devetindvajsetero izvoljenih poslancev, to je: I. iz šestero poslancev veleposestva; II. iz sedmero poslancev mest, trgov in industrijskih krajev, navedenih v volilnem redu, kakor tudi trgovske in obrtne zbornice; III. iz desetoro poslancev drugih občin poknežene grofovine Goriško-Gradiščanske; IV. iz šestero poslancev splošnega volilnega razreda.

I. Volilni okraji in volišča

§ 1. Za volitev poslancev iz razreda veleposestva tvori poknežena grofina Goriško-Gradiščanska dva volilna okraja, od katerih prvi obstoji iz mesta goriškega, iz političnega okraja Gorica-okolica, iz političnega okraja tolminskega in iz političnega okraja sežanskega, nadalje iz krajevnih občin Devin, Doberdob, Biljana, Medana in Kožbana, ležečih v političnem okraju gradiščanskem; in drugi volilni okraj iz političnega okraja gradiščanskega, razven navedenih občin Devin, Doberdob, Biljana, Medana in Kožbana. Volišče za prvi vol. okraj je mesto goriško, za drugi volilni okraj občina gradiščanska.

§ 2. Volilci poslancev iz razreda veleposestva tvorijo v vsakem izmed dveh volilnih okrajev eno volilno skupino in vsaka volilna skupina voli tri poslance.

Prvi volilni okraj je slovenski, drugi italijanski. Od veleposestva so toraj 3 poslanci Slovenci, 3 pa Italijani.

§ 3. Za volitev poslancev mest, trgov in industrijskih krajev tvorijo: a) mesto goriško in krajevne občine Krmin, Gradišče, Červinjan, Tržič in Gradež en volilni okraj; b) krajevne občine Tolmin, Bovec, Kobarid, Kanal, Ajdovščina, Sv. Križ pri Ajdovščini, Sežana, Komen in Nabrežina skupno en volilni okraj.

§ 4. Vsaka izmed občin, omenjenih v prejšnjem paragrafu je volišče; občine, ki so pri določitvi volilnih okrajev prve navedene, so glavna volišča.

§ 5. V volilnem okraju, navedenem v § 3. lit. a) se volijo štiri poslanci in v volilnem okraju, navedenem v § 3. lit. b) se voli en poslanec.

Volilci vsakega volilnega okraja tvorijo volilno skupino.

V tej skupini sta tudi dva okraja, prvi italijanski, drugi slovenski. Italijanski volilni okraj pa voli 4 poslance, slovenski pa samo enega. Kruta krivica je že zaradi tega, da se je mesto Goriško, ki leži popolnoma na slovenskem ozemlju, in ki postane v dogledni dobi slovensko, da se je to mesto pridružilo furlanskim krajem. Na ta način ne bo nikdar zastopal Gorice slovenski poslanec, četudi bo slovenska, ker bodo Goričani vedno preglašovani od furlanskih občin.

§ 6. Trgovska in obrtna zbornica v Gorici voli dva poslance v dež. zbor.

Volišče je na sedežu zbornice in volilni okraj je dežela Goriško-Gradiščanska. Člani trgovske in obrtne zbornice, ki imajo v tej pravico sklepati, tvorijo volilno skupino. Trgovska in obrtna zbornica je sedaj še v rokah Italijanov, poslanca bosta torej Italijana.

§ 7. Za volitev poslancev kmetijskih občin tvorijo politični okraj: a) Gorica-okolica, b) Gradišče, c) Tolmin, d) Sežana, po en volilni okraj.

§ 8. V volilnih okrajih, omenjenih v § 7., je vsaka krajevna občina volišče; glavno volišče je pa za okraj Gorica-okolica v občini šempeterski pri Gorici, za gradiščanski, tolminski in sežanski okraj pa v kraju, kjer ima dotično glavarstvo svoj sedež.

§ 9. Vsak v § 7. lit. a) in b) omenjeni volilni okraj voli tri poslance; vsak v § 7. lit. c) in d) omenjeni volilni okraj voli dva poslance. Volilci vseh v volilnem okraju ležečih občin tvorijo, izvzemši mesta, trge in industrijske kraje, katere navaja § 3., volilno skupino.

Volilni okraji navedeni pod a), c) in d) so slovenski, pod b) pa italijanski. Slovenci imajo torej v tej skupini 7 poslancev, Italijani pa 3 poslance.

§ 10. Za splošni volilni razred se ustanovi dva volilna okraja in sicer:

1. En volilni okraj je sestavljen iz mesta goriškega in iz političnega okraja gradiščanskega;

2. Drugi volilni okraj se ustanovi iz političnih okrajev Gorica-okolica, Tolmin in Sežana.

§ 11. V volilnih okrajih, označenih v § 10., je vsaka občina volišče.

Glavna volišča so: Gorica za volilni okraj, označeno pod točko 1. Šempeter pri Gorici za volilni okraj, označen pod točko 2. prejšnjega paragrafa.

§ 12. Vsak v § 10. omenjeni volilni okraj voli tri poslance.

Volilci vseh občin, ležečih v posameznih tu navedenih volilnih okrajih, tvorijo volilno skupino.

Od teh dveh volilnih okrajev je prvi italijanski, drugi slovenski. Vsak narod bo tu imel po tri poslance. Tudi tu se priklopili Gorice furlanskim občinam.

Po narodnosti se sedaj razdele poslanci sledeče:

veleposestvo:	Slovenci	3,	Italijani	3
mesta in trgi:	"	1,	"	4
trg. in obrtna zbornica:	"	—,	"	2
kmetske občine:	"	7,	"	3
V. kurija:	"	3,	"	3
	Slovenci	14,	Italijani	15

V deželi toraj, kjer tvorijo Slovenci dvetretjinsko večino, imajo 1 poslanca manj kot Italijani. Še večja krivica je sestava deželnega odbora, katero določa sledeči paragraf:

§ 13. Enega deželnega odbornika imenujejo poslanci, izvoljeni v volilnem razredu veleposestva (§ 4. I.), enega poslanci izvoljeni v volilnem razredu mest, trgov in industrijskih krajev in trgovske in obrtne zbornice (§ 4. II.); enega poslanci izvoljeni v volil. razredu kmetijskih občin in v splošnem volilnem razredu (§ 4. III. in IV.); enega vsa deželna zbornica izmed deželnega zbora.

V prvem volilnem razredu bo odločeval žreb med Slovence in Italijanom. Drugi odbornik bo Italijan (6 proti 1); tretji Slovenec (10 proti 6) in četrti Italijan, če ne glasuje nadškof, če pa ta glasuje, odloča zopet žreb, če nadškof glasuje s Slovenci. V najslabšem slučaju bodo torej imeli Slovenci samo 1 odbornika, Italijani pa tri.

Vso to nesrečo za goriške Slovence je povzročil v prvi vrsti dr. Anton Gregorčič, voditelj klerikalnih Slovencev, kateri se je popolnoma vdal Italijanom in s svojimi tovariši tudi z njimi glasoval za ta krivični volilni red. Napredna poslanca dr. Treo in Štrekelj nista niti dobila načrta v roke; dr. Treo je moral iti ponj v deželnoobdorski urad. Potrjenje volilnega reda bi se bilo preprečilo, ako bi ne bil dr. Gregorčič izvoljen v goriškem

LISTEK.

Mrtvi.

Kadar pride noč, tedaj se izpremeni marsikaj. Tedaj zavlada zunaj tišina posebne vrste; človek posluša, pričakuje bogve česa; ta daleč zašumi, senca gre preko ceste, pozni popotnik pospeši svoje korake. Glej! in zdi se mu, da bo pošumelo drugič, da bo stopilo na cesto, oklenilo se ga bo davno mrtvo, koščeno truplo.

In kadar je jesen, je tišina še dosti bolj pričakovanja polna. Ne pojo črički, ej, kmetič, zdaj ne pojdeš brat, v kotiček se boš stisnil, da ne boš videl strahu, ki sedi ob razpotju na začrnelim mokrem kamnu!

Tih je večer, molči vse in plašno je srce, če mine za trenutek ta tišina. Tam zašumi, zavzdihne, zajoka — tam za prvim kostanjevim deblom, za vogalom hiše, mo-goče za polgolim grmom.

Vsuje se listje hipoma z grmovja, nalahko se zganejo drobne veje, zašumi listje na tleh. Nekdo je šel tam mimo, z roko je potegnil po grmu, da se je vsulo listje in zašumelo. Zakaj večer je jesenski, tih je in pričakovanja poln, tiho gre senca po meji, plašno dahne mimo meglena halja...

Gorijo zvezde, trepečejo, luna vstaja pozno in polahko. In vstaja in gleda po svetu in sence se umikajo. Za debela stopijo, počepnejo za meje, stisnejo se za vogale plahe sence. In tam po hosti se jih nabere polno, vse je temno tam od njih in plašno šumi med njimi. Šumi in ta šum raste počasi, tiho se zbere procesija, pomika se zadaj za gozdom, po grapah in dolinah se vleče, po zaraščenih gorah se priplazi do vrha, na nebo se vzpne, zbere megle in oblake in rine jih pred sabo počasi naprej gor proti luni; zakrije jo, zavije v oblake in spusti se črna procesija iz viška dol in se razkropi po vsej okolici. Stopijo sence izza debel, ležejo po cesti, gredo po mejah polagoma dol proti vasi. Mirna je vas, dremljejo hiše, spi Tinca, dvigajo se njene bele prsi kakor dvoje spečih grlic. Na obrazu je mir, ustnice so malo odprte, čez rdečo špranjo se svetijo beli zobje. Temno je po sobi, zakrili so luno zunaj oblaki, črno je nebo, redkokje samotna modrina, zlato oko sredi nje — plaho goreča zvezda.

Gredo sence preko vasi, plazijo se počasi, stopijo k hiši, vdarijo po durih.

„Bog nas varuj!“

Zgane se stara teta, prekriža se s koščeno roko, odejo potegne preko obraza.

„Gospodar je...“

Skrči se stara teta, do brade gor potisne koščena in vela kolena, sklene jih s suhimi črnimi rokami.

Po durih je vdaril gospodar, odprl jih je počasi, šla je po veži senca, po čumnati, po hlevu, potem je prišla v sobo in je legla na skrinjo.

„Mama!... Oče...“

Pogledalo je dete na skrinjo, zakrnilo je z rokami po zraku, zaklicalo je in zajokalo.

„Nič ni, Francka, le spi. V imenu Boga Očeta in Sina in sv. Duha...“

Stopila je vdova s postelje v beli dolgi srajci, prekrižala je dete z gorko roko, zabičala je zibko.

„Aja... a—ja...“

Pela je nalahko, in glas je bil plašen. Včasih je pogledala plaho po sobi, zadaj po hrbtu je čutila mraz, tla so bila mrzla; od stropa dol je visela nemirno goreča rdeča luč pred podobo Device Marije in je ugasnila. Videl se je še majhen ogel — kakor zrno od konoplje, črn trak dima se je dvignil, potem je bilo čisto temno.

Francka je zaspala, vdova je legla v postelj nazaj in prsi so se ji tresle od mraza. Stisnila se je pod odejo, roke je prekrižala na prsih, siloma je zatisnila velike črne oči. Potem je pogledala plašno v črno temo; ena sama senca je bila vsa soba. Poslušala je, če ni čuti mogoče pridržanih korakov, plahih stopinj po veži, po čumnati, po podstrešju zgoraj...

Tiho je bilo zunaj, vdova je zaprla oči in je zaspala. Tedaj pa se je dvignila senca na skrinji, šla je ob steni

okraju z veliko večino v državni zbor. Krivda zadene tu tudi liberalno stranko na Goriškem, ker je premalo delala in ker vodstvo ni poslušalo prav nič zaupnikov v gorah. Ko bi se bil postavil mož za kandidata, katerega so predlagali zaupniki in ki je priljubljen ne samo pri naprednih elementih, ampak tudi pri klerikalcih radi njegovega pomirljivega značaja, bi bil dr. Gregorčič podlegel in vlada bi ne mogla predložiti tako krivičnega volil. reda cesarju v odobrenje.

Goriškim Slovencem ne preostane sedaj ničesar drugega, kot da s silo primorajo vlado, da popravi to krivico. Seveda je pri tem treba edinosti vseh. Ali igrali se bodo še dalje klerikalce in liberalce, kajti voditelji se brigajo v prvi vrsti za to, ne pa za Slovenstvo. Šlo bo naprej, kakor je šlo dozdaj. Dve slovenski stranki v deželnem zboru, ena od teh zaveznic Italijanov.

Goriški Slovenci na Vas je sedaj usoda naroda. Volite samo take može, katerim je mar Slovenstvo in njegova povzdiga. Drugim obrnite hrbet. Streznite se, dokler je še čas. Kajti pred očmi imate sedaj jasen dokaz, kam nas privede pogubonosno strastno strankarstvo, ki se ozira v prvi vrsti samo na dobiček lastne osebe in stranke, pri tem pa popolnoma zanemara narodne potrebe. Strankarstvu se je tu žrtvovala izdajskim načinom slovenska korist in slovenska čast!

Politični pregled.

Nagodba.

Dne 10. septembra pridejo ogrski ministri na Dunaj, da doženejo razpravo o nagodbi. Ker se obojestranski zbornici snideta v najkrajšem času, postalo je to vprašanje jako kritično in na Ogrski je, da sklene tako nagodbo, katero more potrditi tudi naša zbornica.

Avstrijska vlada se je v dosedanjih pogajanjih pokazala jako popustljivo napram Ogrski in dovolila slednji več političnih in materijelnih koncesij: na mesto carinske in trgovinske zveze stopi carinska pogodba, vprašanje o užitinskem davku se je rešilo v prilog Ogrom in princip carinske jednote je bil prodrt od Ogrov s surtakso na sladkor.

Vspričo teh koncesij je nagodba, če naj ostanejo vse koristi na ogrski strani, dočim ostane glede kvotnega vprašanja vse pri starem in se tudi v bodoče vse carine porabijo v pokritev skupnih izdatkov, nemogoča.

Delati se mora torej na to, da se tudi druga vprašanja, katera so z nagodbo v neposredni zvezi, obenem doženejo, namreč kvota in bančno vprašanje. Na to edino pravo stališče se mora avstrijska vlada postaviti, če si hoče zasigurati privoljenje poslanske zbornice, ker je že sedaj gotovo, da je vsaka nagodba, v kateri se glede teh dveh vprašanj ne doseže popolno sporazumljenje, popolnoma nemogoča. Vstvariti se mora tedaj v nagodbi junktim z bančnim in kvotnim vprašanjem na ta način, da se skupni bančni privileg podaljša za isto dobo let kakor se sklene nagodba in se obenem ogrski kvotni donesek avstrijskim zahtevam in interesom primerno zviša. Pričakovati je, da bo avstrijska vlada neizprosno vztrajala na tem stališču, katerega je ministrski predsednik Beck že dne 7. jun. 1906 naslednje označil: „V našem (avstrijskem) interesu moramo zahtevati, da se razpravlja le o celem kompleksu skupnih vprašanj. S tem, da smo posamezna vprašanja izločevali, smo vedno le škodo trpeli. Če se torej ne bo mogel v celoti doseči zadovoljiv uspeh in se nas bo prisililo, da opravljamo svoje stvari sami, bomo to storili.“

do vrat, odprla je nalahko, zaprla za sabo, obrnila se je in potrkala na vrata.

Vdova je spala in je slišala trkanje. Trkalo je drugič in tretjič, potem je klicalo nalahko, lepo kakor v davnih časih.

„Tince... Tince...“

Klicalo je, vdova je spala in je čula.

„Kdo pa si?...“

Vprašala je, dvignila se je malo v postelji, potem se je naslonila nazaj.

„Povej po pravici, da vem, kdo si!...“

Naslonila se je čisto nazaj, potegnila je odejo do ust.

„Matija, Tinca, Matija...“

Rahlo se je oglasilo pred vratmi, potrkalo je, nalahko ponovilo.

„Matija, Tinca, Matija...“

Vdovi je bilo veselo pri sreč. Matija je zunaj in me kliče, rad bi me k sebi, jaz pa ležim in sem tako čisto razpravljena. Da bi imela vsaj krilo gor, zimsko ruto okrog vrata, da bi stopila hitro in ga lepo pozdravila...

„Matija, Tinca, Matija...“

Spala je vdova in ga je natančno slišala, ko se je oglasil zunaj, ko jo je vabil tako, kakor v davnodavnih večerih.

„Tince... Tince...“

Avstrija in Srbija.

Avstrija je končno vendar uvidela velikansko napako, katero je napravil svoj čas Goluhovski s tem, da je izzval s Srbijo carinski boj. Že tedaj je naglašalo vse jugoslovansko časopisje, da bo ta boj bolj v škodo Avstriji kakor Srbiji in da se bode moralo to nasprotje v našem interesu čimprej poravnati. Sedaj je vendar prišlo do tega in upati je, da se vse obstoječe difference s sklepom nove trgovinske pogodbe, katera bo omogočila Srbiji uvoz živine v Avstrijo, naši državi pa uvoz industrijskih izdelkov v Srbijo, odstranijo. Oficielno seveda se razglša, da je Srbija v tej zadevi storila prvi korak; toda naj si bo to kakor hoče, dejstvo, da so se počela pogajanja, nas more samo z veseljem navdati, ker Srbija kot mlada država brez morja mora, če hoče svoj srečno započeti prepoved na gospodarskem in političnem polju srečno izvršiti, gotovo vsaj v prijateljskih odnosih živeti z našo monarhijo.

Vprašanja, ki so se razmotrivala med Pašičem in Aehrenthalom, so bila, kakor se tudi oficelno potrjuje, gospodarskega in političnega značaja. Pogajanja glede obnovitve trgovinske pogodbe se bodo baje že v kratkem pričela in se bode Srbiji naša meja za uvoz živine in prasičev v istem obsegu odprla kakor poprej in bode Srbija, ki razpolaga s premajhnimi komunikacijskimi sredstvi, da bi mogla svoj izvoz v druge dežele obrniti, zopet imela odprt najbližji trg. Avstrijo, slednja pa bo zopet lahko domačo industrijo povzdignila s tem, da bo izvažala v Srbijo industrijske izdelke, kakršne ravno Srbija kot hitro napredujoča država v veliki množini rabi, kakor orožje, streljivo, železniški materijal itd. Da je pridobitev srbskega trga za Avstrijo res velike važnosti, dokazuje najbolje dejstvo, da je Avstrija že v tem času, ko so bile prekinjene naše trgovinske zveze s Srbijo, uvozila industrijskih izdelkov v Srbijo v vrednosti 17 milijonov kron.

Srbija bode seveda tudi na političnem polju skušala doseči koncesije, oziroma podpore od Avstrije in to seveda v prvi vrsti v Stari Srbiji in zapadni Macedoniji. V katerem obsegu se bo to zgodilo, je seveda še negotovo, vendar bo pa Srbija v prvi vrsti stremila za tem, da doseže dobre prometne zveze, katere so ravno v tem delu Macedonije grozno zanemarjene, dalje garancije varnosti osebe in posestva, ureditev in preosnovo pravosodstva in davkov.

Razprava proti ruskim dijakom na Dunaju.

Sodnijska razprava proti ruskim dijakom, ki se je vršila na Dunaju in trajala 6 dni, zaključila se je v soboto z razsodbo, glasom katere je izmed 16 obtožencev 8 krivim spoznanih. Obsojeni so bili radi zločina javnega nasilstva, storjenega s tem, da so razdajali opravo na lvovskem vseučilišču. Toda pomen tega procesa ne tiči v tem, da je bilo toliko in toliko mladih ljudi obsojenih na razmeroma precej občutne zaporne kazni, ampak v razmerah, katere so istega povzročile. Usoda mladih dijakov je samo posledica neznosnih narodnostnih razmer, ki vladajo v Galiciji med Poljaki in Rusi. Teh razmer niso zakrivali ruski dijaki, ti so samo žrtve obstoječih razmer, katere pa bi se kaj lahko zboljšale, če bi hotela vlada iz tega procesa izvajati nauke.

Ta razprava je zopet odkrila staro rak-rano na telesu avstrijske uprave, ki vedno jedno narodnost izigrava proti drugi, ki posebno v Galiciji samo iz blaznega strahu, da se ne bi okrepila ruska narodnost, odreka štiri milijonskemu delu ruskega naroda vse politične pravice, da celo pravice, prištevati se bratskemu narodu in carstvu, in je v tem neumnem in povsem neopravičnem strahu ustanovila „rusinsko“ narodnost. Poljaki so seveda to sta-

Zdaj se je dvignila vdova, potipala je z roko okoli sebe, prišla je belo krilo, dela ga preko glave, opasala ga naglo.

No, pa ne bi šel rajše noter? Toplo je v sobi, prijazna je gorka peč in tudi postelja je pripravljena...

Opasano je bilo krilo, že je bila okrog vrata zimska ruta, zunaj pa so šli koraki preko veže, zaškrpale so vežne duri v tečajih, zaklicalo je na pragu, potem so se zaprle duri.

„No, pa grem za tabo, ko hočeš tako...“

Šla je vdova, zaprla je vrata za sabo, v veži je stala, ozirala se je okoli.

„Kam pa si, Matija...“

Prašala je, zunaj pred durmi, sredi ceste menda se je oglasilo.

„Tince... Tince...“

Klicalo je nalahko kakor v davnodavnih večerih, ko je sijala luna in je bila pomlad v deželi. Na jug je plaval težek oblak: zvezda se je utrnila na severni strani, zasovikala je sova, senca je šinila preko pota.

„Tince... Tince...“

Kakor v davnodavnih večerih... Vdovi je bilo mehko pri sreč.

„Ej, Matijček, ljubček, možek, saj držim za kljuko, samo težke so duri, komaj jih zmagam!“

lišče avstrijske vlade korenito izrabili in hoteli svetu dokazati, da so gališki Rusi Poljaki, ki se po njih samo po dijalektu in cerkveni liturgiji razlikujejo. Toda tudi za gališke Ruse je prišlo spoznanje, in sedaj njih zahteva po narodni avtonomiji vzhodne Galije ne bo nikdar več izginila iz vrste njihovih narodnih zahtev in se bode morala končno vendarle rešiti. Za nas Slovence pa, ki imamo na Koroškem in Štajerskem popolnoma slično stališče napram Nemcem kakor Rusi v Galiciji napram Poljakom, bodi ta proces v bodrilo, da se ramo ob rami s temi našimi naravnimi zavezniki borimo za dosega skupnega cilja, za narodno avtonomijo.

Hrvatska.

Hrvatski ban pl. Rakodezay pride v kratkem v Budimpešto, kjer bo ministrskemu svetu predložil svoje nasvete glede bodoče gospodarske politike v Hrvatski. S političnimi vprašanji se je bavil ministrski svet v zadnjem času in se je doseglo v vseh vprašanjih popolno sporazumljenje. V prvi vrsti so vprašanja glede železniških investicij in železniških zvez, katere se mora še natančneje proučiti. Prvi ministrski svet po počitnicah se bode sastal dne 9. t. m., ki se bode z ozirom na nagodbena pogajanja, ki se bodo potem pričela, bavil seveda v prvi vrsti z nagodbo in pridejo hrvatska vprašanja šele zatem na vrsto. V tem svetu se bode oglašil tudi hrvaški ban, kateri bo skupno s trgovinskim ministrom Košutom določil podrobnosti novega kurza v gospodarski politiki, in imajo seveda pravico, zahtevati od svojih uslužbencev znanje določenega jezika. Državnopravni pogoj seveda zahteva po znanju mažarščine, ki seveda ne more nikdar postati.

Na tak način tedaj, da so proglasili državne železnice za privatna podjetja — taka razlaga je pa samo na Ogrskem mogoča — so utihotapili Madžari svoj jezik na Hrvatskem. Seveda bodo vsa ta „privatna“ podjetja morala določiti madžarščino kot kvalifikacijski pogoj in tako bode ta plemeniti narod Hrvate dražil tako dolgo, da bodo ti enkrat korenito pomedli s takimi otroškimi naredbami.

Čeravno pa so Ogri na ta način osrečili Hrvate v kraljevini, vendar hočejo svoje liberalno gospodarstvo usiliti še Dalmaciji.

Tajnik madžarskega trgovskega muzeja, dr. Havas, je namreč pred kratkim po naročilu ministrov Košuta in Wekerla potoval po Dalmaciji in različnim uglednim osobam obljubljal za slučaj združitve Dalmacije z Ogrsko zlate gradove, kakor železnice, ceste, pristanišča, razne narodne koncesije itd. Seveda Dalmatinci na te obljube dajo samo toliko, kot zaslužijo.

Glede v zadnjem času izdane izvršilne naredbe k službeni pragmatiki železniških uslužbencev, s katero se določa hrvaščina kot občevelni jezik v občevelju uslužbencev z oblastmi, dočim se zahteva znanje ogrskega jezika le kot kvalifikacijski pogoj, se je glasom poročila ogrskih listov izrazil hrvaški minister Josipović, da ta naredba ne pomenja nikake koncesije v prilog Hrvatski, ampak samo natančnejšo formulo na podlagi ogrsko-hrvaške nagodbe. Ker je glasom člena 30. iz leta 1868. na Hrvatskem državni jezik hrvaščina, na Ogrskem pa madžarščina, se mora ta razlika na ta način zjednačiti, da se morajo železniški uslužbenci v občevelju s hrvaškimi oblastmi posluževati hrvaščine. Da se pri tem madžarščina označi samo kot kvalifikacijski pogoj, je to samoobsebi umevno, ker so državne železnice privatna podjetja.

Japonska eskadra v Trstu.

Dne 5. t. m. došla je japonska eskadra, obstoječa iz bojnih ladij „Tsukuba“ in „Tsitose“, pod poveljstvom vice-admirala Ijuina v Trst, potem ko je že pristanišča ostalih velesil v Evropi, izvemši Rusije, posetila. S tem pohodom

Mehko ji je bilo pri sreč, odprle so se duri, zaškrpalo je v tečajih, stopila je vdova na prag in je pogledala po cesti.

Niso se ločile sence po nji, črna je bila noč, ena sama senca vsa okolica. Tam daleč na zapadni strani se je videl košček neba, ena sama zvezda na njem, velika in svetla kakor luč.

Daleč spodaj je klicalo, tam pod holmom za ovinkom se je oglašalo enakomerno, nikoli ni zaklicalo glasneje, enakomerno se je čulo, kakor žalostna pesem.

„Tince... Tince...“

Vdova je pogledala po cesti dol, roka je držala za kljuko.

„Kam pa si, Matija?... Kaj si res Matija?...“

Daleč spodaj za ovinkom, tam onstran holma se je oglasilo otožno, kakor pesem na vernih duš dan.

„Matija, Tinca, Matija...“

Zaprle so se duri, vdova je stopila na cesto in je šla dol proti holmu. Zašumelo je včasih po drevju ob hišah, usulo se je listje, zaplesalo je po tleh, padlo je v jarek. Daleč nekje, menda globoko v šumi je pel čuk, lajala lisica, včasih se je oglasil jazbec z dolgim zategnjenim glasom. Črni oblaki so viseli na nebu, tam daleč na zapadu se je videl košček neba, velika zvezda je gorela sredi njega, velika in svetla kakor sonce. In širila se je in bližala, polagoma, komaj opazno, približala se je popolnoma, silna svetloba je šinila v obraz.

(Sledi.)

je Japonska, ta najnovejša svetovna velevalst, vnovič na jako demonstrativen način pokazala svojo zahtevo, da se jo bode v bodoče v vseh vprašanih svetovne politike moralo upoštevati. Tudi v dejstvu, da je Japonska poslala v evropske vode ravno omenjeni dve ladji, tiči velik pomen: ladija „Tsitose“ namreč je za sedaj najmodernejši tip bojne ladje, pri gradnji katere so se upoštevale vse izkušnje rusko-japonske vojske in katera se je, kar je posebno pomenljivo, zgradila na Japonskem; s tem je dokazala Japonska, da tudi v dobavi vojnega materiala ni več navezana na inozemstvo, še več, da je v stanu zgraditi še boljše ladje kakor dosedaj prva pomorska velevalst, Angleška.

Uvažuje tedaj politični in gospodarski napredek države „vzhajajočega solca“ izkazovale so vse vlasti japonskim pomorskim oficirjem največje časti: viceadmiral Ijuin je bil tako na angleškem dvoru kakor pri predsedniku francoske republike, v Portugalu, v Nemčiji in v Italiji in v ponedeljek, dne 9. t. m., na Dunaju od našega cesarja vsprejet v posebni avdienci.

Tako je Japonska, ki si je s sklepom pogodb z Anglijo, Rusijo in Francijo zagotovila status quo v Vzhodni Aziji, napravila sedaj po končanem delu svojo vizito pri evropskih velevalstih.

Amerika in Rusija.

Uspehi Japonske v zadnji rusko-japonski vojski, ki so pravce svetovne politike čisto v drugo smer obrnili, provzročila je tudi zblizanje dveh držav, kateri imata s tem, da sega njih posest v interesno afero Japonske, tudi skupne interese, namreč Rusije, katera je s svojimi ogromnimi vzhodnoazijskimi pokrajinami zvezana samo z jedno jednotirno železnico in Amerike, katere posestvo Filipini se nahajajo v največji bližini Japonske. Rusija je pred kratkim sklenila napraviti še drug tir sibirske železnice, Amerika pa je od Rusije vzela za dobo petih let v najem noviško luko južno od Vladivostoka, da ima tako oporo za svoje ladje, katero bode odplulo po zimi iz Atlantskega v Tihí ocean in tam, čeravno se oficijelno to demantira, tudi ostalo. Soditi torej po teh pripravah, vzhodnoazijsko vprašanje še vedno ni rešeno in se bode v svrhu tega bili še resni boji na Daljnem Vzhodu.

Maroko.

Mesec dni je prošlo, odkar so prišle francoske bojne ladje pred Kasablanko in isto bombardirale. Od tega časa naprej so se vršili vedno mali boji in praske okolo imenovanega mesta. Francoski ekspedicijski kor napravljaj je vedno pohode v okolico Kasablank in se pri tem vedno zapletel v boje z Marokanci, kateri so vedno zopet v trumah iz gorovja, kjer so se zbirali, prihajali v ravnino. Ti boji z gorskimi rodovi so bili jako resni; kajti že od narave drznega in bojevitega značaja, vrhutega vzgojeni v mohamedanski veri, ki jih je naučila junaško boriti se proti nevernikom in smrt zaničevati, vrgli so se z divjim fanatizmom, prepevaje psalme iz korana, na francoske čete. S kako nevarnim sovražnikom se imajo sedaj Francozi boriti, pokazal je posebno boj, ki se je vršil 3. t. m., v katerem so se morali Francozi umakniti in jih je samo njih izvrstna artilerija, katera je sovražniku povzročila ogromne izgube, rešila morda usodepolnega poraza.

Umljivo je torej, da dela položaj v Maroku francoskemu ministrstvu obilo preglavice, ker je vrhutega postala javnost na Francoskem nemirna in so nasprotniki ministrstva uporabili to priliko za napad na Clemenceaua in se že govori, da se bode zbornica sklicala na izvanredno sejo, in se bode tako mogoče povzročila notranja kriza, katera bi ravno v tem trenutku postala lahko usodepolna za Francosko.

Maroška ekspedicija pa ni pomenljiva samo za notranjo politiko francosko, ampak mogoče še bolj za zunanjo, kajti vedno bolj se kaže, da se to podjetje ne bo tako lahko in gladko završilo, kakor so pričakovali mero-dajni francoski krogi. Ko so Francozi bombardirali Kasablanko, izjavil je francoski zunanji minister Pichon, da je naloga Francozov, kaznovati upornike, zavarovati občni mir in organizirati policijo; vsako prodiranje v notranje kraje je bilo že izpočetka izključeno. Toda vsi ti sklepi so bili mahoma ovrženi, ko je nastal po vsej deželi upor, ko so pobili in pregnali Marokanci vse tujce iz obmorskih mest in je vrhutega vstal še novi protisultan Mulaj Hafid. Danes ne more nikdo reči, kako se bode to podjetje zaključilo, kajti divji mohamedanski fanatizem se ni polastil samo Marokancev, ampak se je bati, da se ta odpor napram tujcem pojavi tudi v sosednih severnoafriških deželah, katere so pod francosko oblastjo, namreč v Alžiru in Tunisu. In kaj bi to pomenilo za Francosko, to si lahko vsak sam misli. Toda naj se zgodi, kar hoče: izključeno je, da bi postala ta kriza nevarna evropskemu miru, ker so vse evropske velesile edine v tem, da Francoska sama — Španija tu ne pride v poštev — napravi mir in red v Maroku.

Dnevne vesti domače.

— **Shod S. G. S. v Loškem Potoku** dne 15. t. m. obeta biti jako zanimiv. Obravnavale se bodo v prvi vrsti

bodoče deželnozborske volitve in stališče „Gospodarske Stranke“ glede teh volitev. Na razgovor bo le pa prišlo tudi narodno-obrambno delo na slovensko-kočevski meji. Posebno zadnja točka zasluži največje pozornosti vseh narodno-zavednih krogov, kajti znano je, da so se Nemci z vso silo vrgli na Kočevje in hočejo iz te deželice napraviti svojo trdnjavo, iz katere bodo prirejali naskoke na slovensko okolico, in ki bo trdna zaslonba vsemu pomembnemu delu na slovenski periferiji. Nemški „Šulverein“ in „Südmarka“ tekmujeta v narodnem delu za nemške Kočevjarje. Govorniki bodo v prvi vrsti domačini, ki poznajo potrebo in težnje onih krajev. Ker se bo šlo za splošno stališče našega kmeta glede novih deželnozborskih volitev, bo stvar splošne važnosti, in je pričakovati mnogo udeležencev tudi iz oddaljenejših krajev.

— **Vitez Kaltenecker & Comp.** Pod tem naslovom je prinesel naš list članek, v katerem popisuje, kako neznosne da so razmere kranjskega učiteljstva. Plače njegove so sramotne in še daleč ne dosegajo mezde izučenih delavcev. Razentega pa teži še učiteljstvo neznosna mera šikan vsled vladajočega birokratskega sistema, ki izvira iz časov neomejene moči liberalcev pod Heinovo vladno. S tem, da je liberalna stranka pobijala klerikalizem, je pobijala tudi demokratizem, ki je edino sredstvo proti birokratizmu. Hein se je na videz zavzel za povišanje učiteljskih plač, zraven pa si tako vzgojil učiteljska glasila, da so izgubila ves smisel za avtonomijo šolstva in učiteljstva. Pod Schwarzovo vladno se nadaljuje korupcija in to po vladnem šolskem referentu vitez Kalteneckerju, ki suče svoje nadzornike, kakor se le njemu poljubi, in ki mu je namen ne vredno protežiranje na vse strani in vzgajanje štrebarstva in petolizja. Kar se tiče deželnega šolskega sveta, kaže že njegova sestava popolno odvisnost od Kalteneckerja, ki oddaja službe sam in že v naprej določi, kdo dobi to ali ono mesto, pri čemer seveda njegovi najboljši hlapci dobijo najboljša mesta. Avtonomija šolstva mu je deveta briga; mnenja okrajnih in krajnih šolskih svetov in njih predlogi pridejo v koš, če mu niso po volji, ali pa jih vrača toliko časa, da vgaajo. Zavlačevanje razpisov, oddaja služb in zanikerno poslovanje sploh, je njegova specialiteta. Nadzorniki najdejo v Kalteneckerju vedno zaščito, če so njegove kreature in naj še tako brezvestno opravljajo svojo službo. Znan je slučaj nekega nekvalifikovanega nadzornika, ki ga je „Učit. Tovarš“ prijel tako za ušesa, da bi ga bil moral dotičnik tožiti, česar pa ni storil. — Učiteljstvo samo si ne more pomagati; vsled tega pa je dolžnost poslancev, da napravijo konec tem neznosnim razmeram, ki bijejo v obraz vsaki pravici.

— **II. shod narodno-radikalnega dijaštva v Celju.** Ob veliki udeležbi s strani akademikov in drugega občinstva se je pričelo dne 6. t. m. v veliki dvorani celjskega „Narodnega doma“ plenarno zborovanje narodno-radikalnega dijaštva. Predsednikom je bil izvoljen jurist Kramer, podpredsednikom fil. Kadunc in jur. Lipold in zapisnikarjema jur. Klepec in abit. Fux. Predsednik Kramer je podal nato zgodovino nar.-rad. dijaštva od tržaškega shoda do danes. Nar.-rad. dijaštvu je bila najvišja naloga vzgoja duševno in npravno zdravega, narodno delavnega pravega izobraženstva, vsled česar se je postavilo na stališče političnega izvenstrankarstva. Treba je pred vsem utrditi mladino v odločno naprednem svetovnem naziranju in vsled tega je treba delati v prvi vrsti proti klerikalnim društvom, ki so za slovenski narod skrajno nevarne organizacije; treba je pa konstatirati, da so tudi liberalna akad. društva niso zavedla svojih dolžnostij napram narodu slovenskemu. Nar.-rad. dijaštvu je princip enotnost, ki se kaže v današnjih vspehih, in to zlasti v delovanju „Prosvete“, ki je splošno dvignilo ugled dijaštva. Nato je poročal tehnik Pavlin o duelu, ki ga smatra za izrodek srednjeveškega barbarstva. O časti naj odločajo častna sodišča, ki naj sodijo po principu, da je časten le oni, ki častno in pošteno dela. V varstvo osebne časti naj se ustanovi slovenska antiduelska organizacija. Med. Mirko Černič je govoril o alkoholu, nikotinu in spolnem vprašanju med slovenskim dijaštvom. Konstatiral je z veseljem, da ponehuje pijančevanje slovenskih dijakov, posebno še, ker so se pričeli baviti resno z življenjskimi vprašanji. Ker je pa alkohol med slovenskim narodom že toliko nesreč napravil, vidi govornik končno rešitev le v popolni abstinenci in nago-varja v osnovanje abstenenčnih krožkov. Isto stališče zavzema tudi glede nikotina. Proti spolnim ekcesom bo pa najbolje sredstvo vzdrževanje alkohola, gojitev telesnih vaj in spolni pouk po šolskih zdravnikih. Nato se je bavil tehnik Hočev var s telesno vzgojo, sokolstvom in socialno vzgojo naše mladine in priporočal sistematično telovadbo, mladeniške igre in različne športe, ki se pri nas le preveč zanemarjajo; posebno naj se bavi mladina s planinstvom in to zlasti iz narodnih ozirrov. O moderni šolski higijeni je poročal med. Vidic, ki je zahteval sistematično zdravstveno nadziranje mladine in pouk o higijeni. Phil. Breznik je govoril o nezadostnih stanovanjskih razmerah slovenskih dijakov in brez primere slabih dijaških kuhinjah in prosil splošne podpore v tem pogledu. — Drugo plenarno zborovanje se je pričelo v soboto dopoldne. Jur. Lipold je otvoril debato o vprašanju narodne obrambe, ki pomeni osvoboditev naroda tujega kulturnega in gospo-

darskega upliva. Zahtevati moramo narodnih šol in narodno čutečega učiteljstva; organizira naj se slov. manjšinsko šolstvo in podružnice po okrožjih. Poleg šole se pa mora gojiti tudi ljudsko izobraževanje, v kar v prvi vrsti pripomorejo ljudske knjižnice. Sploh pa naj se stvari zveza izobraževalnih društev, ki se bo posvetila izobraževanju posebno one mladine, ki je zapustila šolo. Na gospodarskem polju je treba delati v duhu naprednega demokratizma. Posebno pozornost pa je treba posvetiti združništvu, kajti v slogi je moč. Govornik priporoča, da se slov. dijaštvo tudi zanima za trgovino in industrijo, kajti kapitala je dosti, samo strokovno izobraženih delav-nih močij nedostaja. V to debato so posegli razen drugih akademikov tudi še potovalni učitelj „Zadrúžne zveze“, Pušenjak, dr. Kukovec, dr. Žerjav, dr. Tuma in prof. Vajda.

— **Odbor „Prosvete“** za prihodnje leto se je konstituiral sledeče: predsednikom je bil izvoljen g. jur. Avgust Munda; odborniki so gg. juristi Fetič-Frankheim, Trampuž, Klepec in Pleško; namestnika sta gg. jur. Lajovic in agr. Vedernjak in preglednika gg. teh. Hočev var in jur. Sodnik.

— **Dijaški koledar za leto 1907/8.** V najkrajšem času izide „Dijaški almanah za l. 1907/8.“, na katerega že sedaj opozarjamo naše dijaštvo. Vsestransko bogata vsebina in pri tem nizka cena — eno krono, nam je porok, da bo dijaštvo rado po njem seglo. V koledarju bodo uvrščeni spominski dnevi, sledile bodo razne tabele in obširne informacije o vojaški dolžnosti. V oddelku „Šolstvo“ bodo označene vse visoke šole, katere pohajajo Slovenci, informacije o vpisovanju in o študiju bodo zlasti pri univerzi in tehniki temeljite. V oddelku o našem dijaštvu bo na prvem mestu kratek zgodovinski pregled, nato pa slede informacije o narodno-radikalnih in o drugih slovenskih akademskih društvih, o ferijalnih organizacijah, o naši dijaški žurnalistiki in nazadnje o podpor-ništvu slovenskega dijaštva. Člankovi del bo obsegal sledeče članke: „Narodno-radikalno gibanje“; „Znanost in verstvo in šola“; „Dijak in podrobno delo“; „Alkohol in etika“ ter „Aforizme o slovenskem dijaštvu“. Upamo, da smo z izdajo dijaškega koledarja ustregli davni želji našega dijaštva, ki je moralo doslej segati po tujih podobnih proizvodih.

— **Ljubljansko pokopališče pri Sv. Križu** meri skoro 20 oralov, od katerih je 18 določenih za pokopavanje; dva orala sta porabljena za poslopja, ceste in dohode. Poslopja so stala 120 000 K, vse drugo pa 170 000 K.

— **Težavna aretacija.** Dne 5. t. m. po noči je prišel na orožniško postajo v Spodnji Šiški neki Ivan Marn iz Zg. Bernika in naznanil, da so ga vrgli iz neke gostilne v Šiški in pri tem pošteno pretepli. Ko so ga vprašali, kje da je poškodovan, je rekel, da to nikogar ne briga in da morajo žandarji storilce dobiti, ker so zato plačani. Nato je Marn zapustil postajo, pa se kmalu zopet vrnil in pričel razgrajati in biti po mizi. Ko se mu je reklo, naj miruje, je brenil enega žandarjev v stegno, drugega pa udaril s pestjo. Vsled tega je bil aretovan; sedaj pa se je vrgel na tla in tolkel z nogama in rokama okoli sebe, da so ga le z največjo težavo zvezali in ga morali z vozom peljati na deželno sodišče, ker ni hotel mirovati.

— **Tatvina.** Dne 9. t. m. ponoči je ukral gostilničarki „pri zlati ribi“ v Ljubljani neznan tat iz omare v gostilni nad 600 K denarja. Tat se je skril v skladovnici drv nad vinsko kletjo in je potem, ko so zaprli gostilno, zlezal skozi klet v kuhinjo in od tam v gostilniško sobo, kjer je vlomil.

— **Smrten padec.** V ponedeljek dne 9. t. m. se je ponesrečil 14 let stari gimnazijec Stanko Kuhel. Lezel je v Mojstrani na skalovje ob cementni tovarni. Ko je prišel kakih 50 m visoko, hotel je pozdraviti spodaj se nahajajoče ljudi. Držeč v roki zeleno vejico, zamahnil je z roko in zaklical. Pri tem mu je spodrsnilo in padel je čez skalo. Ljudje so ga videli padati. Obležal je nezavesten in čez pol ure umrl. Doma je iz Ljubljane.

— **Ostri strelji na manevrih.** Dne 6. t. m. je bil lahko ranjen vsled ostrega strela lovec della Rosa 3. lov-skega polka. Kakor se poroča, se že boljša njegovo stanje — Istega dne so izročili žandarmeriji nekega civilista, ki je nekemu lovecu 16. lovskega bataljona ponoči izročil dva kartona municije, od katerih je imel eden ostre patrone.

— **Spominska plošča Gregorčiču v Rihemberku** nosi naslednji napis v zlatih črkah: „Tu je bival kot kaplan od 9. rožnika 1873. do 21. grudnia 1881. slaven pesnik Simon Gregorčič. Tu bival sem nad osem let, tu vse se mi je prikupilo, tu ljudstvo mi je drago milo, tu ljub mi je ta krasni svet. Iz pesmi: „Slovo od Rihemberka“. Postavilo županstvo Reifenberg.“

— **Štajerske novice.** Dne 22. t. m. priredi „Bralno društvo v Zg. Ponikvi“ javno poučno predavanje, na katerem bo govoril potovalni učitelj „Zadrúžne zveze“ g. Pušenjak. — V Špielfeldu je skočil dne 7. t. m. zvečer nek stroj s tira. Ponesrečil ni nihče. — Od Mariborskega sodišča je bil obsojen pisarniški pomočnik sodišča pri Sv. Lenartu v Slov. Goricah Muršec v štirimesečno ječo zaradi poverjenja kolkov. — Prijeli so v Mariboru nekega čevljarja Čeha od Sv. Urbana nad Ptujem, ker je izvalil šivilji John na Dunaju

1400 K. — „Domovina“ priporoča „Prosveti“ in „Ženskemu društvu“ v Ljubljani, naj se po vzoru poučnih tečajev za bolniške strežnice na deželi, ki so se vršili letos na Odiljinem zavodu v Gradcu, tudi na Slovenskem ustanove jednaki tečaji. Pouk je bil razdeljen na tri dele: 1. strežba bolnikom, ki morajo ležati, 2. prva pomoč pri nepričakovanih neizgledih in 3. nauk o kožnih boleznih in desinfekcijsko postopanje. — 20letni Jan. Skrabec iz Št. Pavla pri Preboldu je šel v nedeljo proti osmi uri zvečer ob železniški progi Velenje-Celje. Bil je nekoliko vinjen. Kakih 500 m pred postajo Št. Peter pridrdra za njim vlak, ga podere in mu odreže desno nogo pod kolonom. Desna roka mu je na več krajih zlomljena in meso visi od nje, pa tudi na glavi je znatno poškodovan. Strojevodja očitno ni opazil nesreče; kajti šele v ponedeljek zjutraj so našli nesrečnika pod progo, mlo proseč pomoči. Peljali so ga v Celje v bolnišnico. Ker je izgubil obilo krvi, ni upanja, da bi okrevljal.

— **Tržaške novice.** Preteklo nedeljo proti jutru sta se pogovarjala pred neko hišo pri sv. Jakobu, ki jo sedaj podirajo, težak Peršič in kotlar Prestar. Kar se oglasi iz hiše čuvaj Rizzi in ju podi dalje, češ, da tako vpijeta, da ne more spati. Ker se ta dva zato nista zmenila, je Rizzi izza okna udaril Peršiča z železnim drogom po glavi. Ko je Prestar Peršiču obvezal glavo, sta šla proti hiši, da poročita Rizzi. Ta pa je nato dvakrat ustrelil iz revolverja in obakrat zadel Prestarja v nogo, ki leži sedaj v bolnišnici. Rizzi je aretovan. — Ivanu Ferriju, sobarju nekega Lloydovega parnika je neznan tat ukrad iz kabine na parniku zlato kravatno iglo, ki mu jo je podarila nadvojvodinja Štefanija. — Neznani tatovi so dne 8. t. m. vlomili v krčmo „Bufallo Bill“ v ulici della Barriera vecchia in odnesli 250 K denarja, srebrno uro, vredno 10 K, in zlato verižico, vredno 60 K.

Tuje.

* **Poskušen umor ruskega grofa.** Pretekli teden je streljal na ruskega grofa Komarowskega v Benetkah Naumow, sin guvernerja v Orelu. Komarowsky je sicer jako težko ranjen, vendar upajo zdravniki, da ga ohranijo pri življenju. Kateri je pravi vzrok umora, tega doslej še niso mogli dognati. Zapletenih je v to afero več oseb, tako da se dá sklepati, da so drugi vedeli za namero Naumowa umoriti Komarowskega, in skušali to okolnost obrniti sebi v dobro. Veliko vlogo igra v tej žalostni neke grofice Tarnowska, sestrčina Komarowskega, ki se je imela v kratkem z njim poročiti, in kateri na ljubo se je grof zavaroval za jako visoko vsoto. Ta vsota je bila najbrž oni moment, ki je izrazil ljubezen 22 letnega Naumowa do grofice Tarnowske, ki je imela razen tega še razmerje z nekim moskovskim odvetnikom Prilukowom, ki je pod različnimi imeni igral na Dunaju in ob času poskušene umora tudi v Benetkah jako sumljivo ulogo. Naumow in Prilukow sta zaprta in tudi grofice Tarnowska, ki je hotela odpotovati v Benetke k ranjenemu zaročencu, so pridržali na Dunaju.

* **Tržaški brzovlak je skočil iz tira.** Dne 8. t. m. zvečer pred dohodom na postajo Payerbach na Nižjem Avstrijskem, ker se je zadela lokomotiva brzovlaka ob železniške vozove, ki so se premikali po sosednji progi. Lokomotiva je skočila s tira in tudi voz za prtljago je bil poškodovan. Od potnikov ni bil poškodovan nihče, razen neke dame, kateri so se vsled prestanega strahu živci pretresli. Po triurni zamudi je odpihal vlak naprej proti Dunaju.

Gospodarstvo.

Bistvo in ustroj Raiffeisenskih in Schulze-Delitschevih posojilnic. (Dalje). S tem, upam, da sem vsaj površno dokazal, da imajo Raiffeisenske posojilnice glede vsake točke svojo dobro stran in da je mogoče eventualne pomisleke stvarno zavrniti, če primerjamo bistva Raiffeisenovk z ostalimi, kakor smo to storili ravno s tem, kar smo slišali.

Ako snujemo torej posojilnice, v katerih pravila vzamemo tudi določila postavbe od 1. junija 1889 — Raiffeisenske posojilnice — si moramo natanko zapomniti in snovateljem obrazložiti na kratko sledeče najvažnejše točke. Posojilniško okrožje naj ne preseže enega sodniškega okraja. Združijo se naj po več občin ali župnij, če ni ena sama tako velika, da bi imela svojo posojilnico.

Denar si izposojevati pri drugih denarnih zavodih sme posojilnica le v veliki sili in v izvanrednih slučajih, ker ne sme imeti posojilnica nikdar namena, delati denarne kupčije, ampak mora zbirati domač denar, katerega imajo odveč ljudje v domačem kraju in se mora le isti zopet izposojevati — izposojevati pa le bolj na kratke obroke, ob katerih dolžnik zopet lahko posojilo vrne.

Posojuje se naj le na osebni kredit proti poroštvu in sicer do kakega gotovo določenega zneska, recimo 500 K. Kdor potrebuje večje posojilo, naj se obrne na kak večji denarni zavod, vsaj imamo že dovolj posojilnic s širšim delokrogom in je tudi nekaj hranilnic, hvala Bogu, že v slovenskih rokah. Izposojuje se naj v prvi vrsti le kmetom in obrtnikom za nakupovanje žita, živine, orodja itd., kakor smo že poprej rekli, na kratke obroke. Kdor potrebuje posojilo za izplačilo dedščine, stavbo hiše ali kaj enakega in ve, da istega ne bo mogel kmalu vrniti, ampak da ga bode ostal dolžan več let, naj si izposodi denar iz hranilnice ali iz kake večje posojilnice in naj pusti posojilo vknjižiti, ker bode plačeval potem manj obresti.

Načelstvu posojilnice naj bodo po možnosti vsi udje znani po premoženju in značaju, da se zamore vedno takoj presoditi, je li prosilec zaupanja vreden in kako dolgo se ga sme za posojilo čakati. Poznamo lahko tega ali onega človeka po obrazu in se nam zdi, da je povsem poštena duša, a misli ne poznamo nobenemu. Saj nam že star pregovor pravi: „Previdnost je mati modrosti.“

V načelstvu se naj izvoli razumne in previdne može, seveda je dobro, ako so ti obenem premožni, kar pa vendar ni neobhodno potrebno, od katerih mož je pričakovati, da jim bode ljudstvo v vsakem oziru zaupalo ter da bodo dobro gospodarili.

Poroki se morajo kolikor mogoče škode varovati in se mora že pri doštetju posojila v prvi vrsti ozirati na to, da je posojiljemalec sam dovolj trden in da se mu posodi na osebni zaup ali kredit le zaradi tega, ker je pošten, da se mu prihranijo stroški potovanja v bližnji trg ali mesto in pa stroški vknjižbe in pa da se ga vrh tega reši, da mu ni treba iskati pomoči pri kakem oderuhu. Poroki naj bi bili pravzaprav nekako le formaliteta, katero zahtevajo pravila oz. zakoni.

In da pridem h koncu, pogledajmo si še, kake prednosti oziroma ugodnosti uživajo Raiffeisenske posojilnice, pred onimi, katere imajo v svojih pravih zakonitih določil postavbe od 1. junija 1889 in zakaj da so Raiffeisenovke v sedajšnjih razmerah umestne?

Predvsem je omeniti, da smejo rabiti Raiffeisenske posojilnice pri zadolžnicah enojni kolek po menični lestvici I., med tem ko morajo kolekovati druge posojilnice svoje zadolžnice po lestvici II. in ako so posojila dana na osebni kredit proti poroštvu morajo kolekovati te posojil-

nice dolžna pisma z dvojnimi koleki, to se pravi za dolžnika mora biti enkratni kolek in še enkratni za poroke. Ta kolek pa znaša že sam precej, zlasti če je posojilo nekoliko večje in o čemer se lahko prepričamo, ako pogledamo kolkovno lestvico. Posojiljemalec se pri Raiffeisenskih posojilnicah torej stroški izdatno olajšajo s tem, da plača tako nizek kolek.

Nadalje so Raiffeisenske posojilnice po novem davčnem zakonu od 25. oktobra 1886 drž. zak. št. 220 vsakega pridobinskega davka popolnoma proste, med tem ko morajo plačevati druge posojilnice precej občutljiv davek.

Vrh tega pa pristopajo Raiffeisenskim posojilnicam še nekatere druge olajšave pri kolkovanju različnih vlog pri ustanovitvi, pri dopisovanju javnim oblastim in uradom izven sodnega postopanja.

(Sledi.)

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo Dobo“! — Zahtevajte list po vseh gostilnah in kavarnah!

Ustanovljeno 1842. Telefon št. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža. Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna: Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela „Union“.

Delavnica: Igriške ulice 6 Ljubljana.

Prva domača dolenska žganjarna Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

poročila

Slivovko navadno K 1.— lit.	Tropinovec navad. K 1.— lit.
III. „ 1:10 „	III. „ 1:10 „
II. „ 1:30 „	II. „ 1:20 „
I. „ 1:50 „	I. „ 1:40 „
Drožnik III. „ 1:30 „	Brinjevec III. „ 1:40 „
II. „ 1:50 „	II. „ 1:80 „
I. „ 1:80 „	I. „ 2.— „
Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = 7/10 litra.	

Specijaliteta „Slovenec“ narodna grenčica narodni liker od K 1:10 do K 1:20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinjših likerjev od K 1.— do K 1:60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1.— do K 2.— liter i. t. d., i. t. d.

Odpošila se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franko Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorci brezplačno!

Modna trgovina Pavel Magdić, Ljubljana, Prešernove ulice št. 7

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice. Čipkasto blago, pajčolani, čipkasti ovratniki, čipke, vložki, svilnate vezanine. Jabots, Fichus, damski ovratniki in kravate. Svilnati in baržunasti trakovi. Pozamenterija, porte in žnore, rezice, krepi in žnore za tapetnike. Krepl in flori za zalivanje. Zlate in srebrne rezice, čipke in žnore. Šerpe iz svile, čipk in volne. Nogavice za dame, dekleta in otroke. Jopice, hlačke, otročje perilo in odeje za vozičke.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge iz kavčuka. Sukance za šivanje, pletenje in vezenje. Gumbi in različne igle. Različne podloge in potrebščine za krojače in šivilje. Idriljske čipke, vezene čipke in vložki. Pajčolani za neveste, mirtovi vencji. Damsko perilo, spodnja krila, predpasniki in kopalne obleke. Modre in potrebščine za modrece. Glace-rokavice in rokavice za uniformirance, pletene, letne in zimске rokavice. Kopalno perilo, dišave, mlo in ustna voda. Krtače za obleko, glavo in zobe.

Srajce za gospode in dočke, spodnje hlače, ovratniki, zapestnice, naprsniki in žepne rute. Pravo Jagrovo normalno perilo, trikot-srajce, jopice in hlače. Mrežaste in potne jopice, srajce, čepice in sport-pasovi. Nogavice, naramnice, odeje in blazine za potovanje. Kravate, gumbi za manšete. Za lovce: telovniki, nogavice, rokavice, dokolenice. Ogrevaleci za kolena, meče, prsi, hrbet, trebuh in glavo. Nahrbtniki, ovratniki, robci. Narodni trakovi in zastave, narodne čepice, torbice in drugi domači narodni izdelki itd.

Gospod! Berite novice, ker so za vas važne in koristne! Razpošiljam po poštum povzetju za 12 K 50 vin. krasno, dobro in moderno opravo

katera obstoji iz sledečih predmetov:

Fina bela ali barvasta srajca št. . . . ? Dobro spodnje hlače. Lepa spalna srajca. 1 ovratnik po želji. Krasna kravata. 1 par trpežnih nogavice. Močna brisalka. Izvstne naramnice. 3 dobre žepne rute. Vse v škattji lepo aranžirano. Razpošiljam z obratno pošto. Ako bi kaj ne ugajalo, vrnem denar nazaj.

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!